

Jadwiga Szwedowska

"Mikołaj Rej- malarz obyczajów",
Teresa Podgórska [w:] "Studia nad
Mikołajem Rejem. Twórczość i
recepca. Praca zbiorowa w 400-lecie
śmierci Mikołaja Reja, 1569-1969",
Gdańsk 1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/43, 164

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ PODGÓRSKA Teresa: Mikołaj Rej - malarz obyczajów. W: Studia nad Mikołajem Rejem. Twórczość i recepcja. Praca zbiorowa w 400-lecie śmierci Mikołaja Reja, 1569-1969. Pod redakcją B.Nadolskiego. Gdańsk 1971. Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych. Seria monografii nr 41, s. 21-49.

Próba ukazania związków twórczości Reja ze światowym piśmiennictwem parenetycznym Renesansu. Rej, pragnąc kształtować świadomość społeczną, włączył się w ogólny nurt epoki, przejmując z parenetycznej tradycji literackiej głównie formy moralizacji i nauczania. Zdaniem autorki, osobowość twórcza Reja jako nauczyciela i wychowawcy społeczeństwa ukształtowała się pod wpływem nurtu dydaktycznego epoki, a także osobistych skłonności moralizatorskich pisarza, jego zainteresowania sprawami bieżącego życia oraz niezwyklego zmysłu spostrzegawczego i krytycznego. Rej traktował pracę literacką jako służbę ojczyźnie i społeczeństwu. Mając na względzie dobro ogółu, w swych utworach przedstawiał ideał szlachcica-obywatela, przy tej okazji zaś dawał plastyczny obraz życia i obyczajów współczesnej szlachty polskiej.

BP/43

J.Sz.

/II/ ŚLEK Ludwika: Rycerz pośmiertnie pasowany. /Ze studiów nad dawną epiką historyczną/. "Acta Universitatis Wratislaviensis. № 150. Prace Literackie". XIII. Oss. Wrocław 1971 s. 57-73.

Ogólna charakterystyka cech epiki historycznej poprzedza stwierdzenie nieobecności eposu rycerskiego i pieśni rycerskiej w literaturze polskiej, w której rekompensatę stanowią opisy obrzędów pogrzebowych z XVI-XVIII w., kronikarskie i poetyckie /lamenty, elegie, treny i in./, spełniające rolę podobną do pieśni heroizujących: pośmiertnie przekształcały one zmarłego w rycerskiego przodka, pasowały go na rycerza, bez względu na to, czy za życia był hetmanem, nigdy nie wojującym magnatem, czy nawet szlachcicem "bez ziemi". Tego rodzaju traktowanie zmarłego służyło także podkreśleniu teoretycznej równości stanu szlacheckiego. W pracy omówiono również literacką parodię sytuacji przeobrażania zmarłego w rycerskiego przodka, spotykaną w literaturze sowizdrzalskiej /"Naenia"/ i heroikomicznej /"Myszeida" Krasickiego/.

BP/43

D.Ś.